

ANALIZA BILANSA

Dodatak „Narodnom Blagostanju“

BROJ 7

BEOGRAD, 15. FEBRUAR 1941. GOD.

GODINA XIII

Sadržaj:

Дубровачка пловидба а. д. — Дубровник

ДУБРОВАЧКА ПЛОВИДБА А. Д. — ДУБРОВНИК

За Дубровачку пловидбу а. д. прошла година била је јубиларна. С њоме је, наиме, завршена шездесета година друштвеног рада. Историја Дубровачке пловидбе богата је догађајима. Овде се можемо осврнути само на неке од њих, који су најмаркантнији. Предузеће је основано још 1880 године као заједница на карате, а 18 јуна 1909 претворена је из заједнице у акционарско друштво са главницом од 1,2 милиона круна. Рад Дубровачке пловидбе као акционарског друштва почео је са 6 бродова мале обалне пловидбе од укупно 2485 бруто-регистар-тона. Данас је она моћно паробродарско друштво са 24 пароброда од 51.914 бруто-регистар-тона. Тај пловни парк је билансиран са 54,3 мил. дин., али је извесно да претставља бар четири пута већу стварну вредност.

Да се Дубровачком пловидбом и врло високим нивоом на коме се она налази могу данас поносити не само Дубровник и Дубровчани, него и цео наш народ, највећи део заслуге за то припада почившем дугогодишњем председнику Дубровачке пловидбе а. д., Федерику Главићу, који је посветио цео свој дуги живот подизању, унапређивању и модернизовању нашег поморства. Шездесетгодишњи јубилеј Дубровачке пловидбе требао је да буде истовремено и придесетгодишњи јубилеј његовог председниковања у њој. Иначе, он је Дубровачкој пловидби дао сву своју снагу, своју умешност и искуство и сав свој капитал, а својим неуморним радом и везама у светском поморству он је највише допринео њеном напретку. Најзад, да није било њега, ни Дубровачка пловидба не би била наше предузеће. Још за време аустријске владавине страни акционари су били решили да пренесу седиште Дубровачке пловидбе у Трст. Почившем нестору нашег поморства пошло је за руком да то спречи. Заинтересовао је наше људе за ту општу ствар, а и сам је употребио сву своју имовину ради сткупа акција Дубровачке пловидбе од странаца, и то у време када та трансакција није изгледала нимало уносна.

Нашим читаоцима је познато да Дубровачка пловидба поклања велику пажњу како дугој, тако и обалној пловидби. Дугој пловидби било је намењено 10 незиних пароброда са укупно 45.197 бруто-регистарских тона, а у обалној пловидби је ангажовано 14 пароброда са 6.717 бруто-регистарских тона. При крају прошле године друштво је имало две озбиљне незгоде: пароброд „Дурмитор“ од 5.623 тоне, који је 26 септембра 1940 год. кренуо са товаром соли из Јужне Африке за Јапан, нестао је на путу, тако да се наслућује да је брод изгубљен. Два члана посаде јавила су се својој родбини, па се верује да су се и остали чланови спасли. Најзад, у децембру 1940, на свом путу за Турску, наишао је на подморску хрид пред заливом Трасте, недалеко од Будве, друштвени пароброд „Сребрено“ од 3.304 бруто-регистарских тона. Упркос свим напорима да се брод ослободи, друштво је било приморано да га напусти. Сви чланови бродске посаде и помоћни радници, који су били посла-

ти ради покушаја спасавања брода, искрцани су на време живи и здрави.

Финансијски резултат пословања Дубровачке пловидбе у прошлој години потпуно задовољава, као што ће показати и детаљна анализа прихода и расхода. Тај успех је постигнут бродовима Слободне пловидбе. Иначе, промет у малој обалној пловидби могао се одржати једино помоћу државног доприноса. Рат је упропастио обалну пловидбу. Страних туриста, који се претежно користе бродовима обалне пловидбе, због рата нема више на јадранској обали, тако да су односни бродови били, готово без посла. Насупрот томе била је могућност зараде у дугој пловидби велика, ма да је дошло и до врло знатног пораста режијских трошкова, које је изазвано поскупљењем радне снаге и материјала, повећањем социјалних терета, премија осигурања итд. Тражња за бродским простором све више расте, па је природно да су због рата нагло порасли и превозни ставови на свим светским релацијама.

Приликом оцене резултата оствареног у прошлој години треба имати у виду и опасности којима је бродарство било изложено. Управа Дубровачке пловидбе а. д. сасвим исправно примећује у свом последњем пословном извештају да ни једна привредна грана није у толикој мери угрожена ратом, у коликој је угрожено поморство, чак и у земљама које нератују. Опасности не долазе само од опште несигурности у пловидби и од ризика коме су изложени и бродови неутралних држава услед непосредне акције ратних странака. У питању су и опстанак и нормално деловање паробродарских предузећа у будућности. Наиме, за трговачку морнарицу у целом свету, па и за нашу, питање обнове и повећање бродског парка је једно од најтежих, јер је у погледу продаје бродова и новоградња престао готово сваки међународни промет.

Дубровачка пловидба је, на пр., услед већ споменутог губитка „Дурмитора“ и „Сребрено“ лишена по прилици једне петине свога бродског простора, који је био намењен дугој пловидби. Овај губитак у догледно време уопште се неће моћи надокнадити. Због тога је и Дубровачка пловидба била приморана да тражи нове послове, да у њих пласира део расположивих новчаних средстава. Прошле године она је купила велики хотел екс Милинов у Загребу. Хотел са припадајућом му кафаном налази се у најстрожијем центру града, на Јелачићевом Тргу. Сада се врше потребне адаптације. Ма да вођење хотелско-угоститељске радње стоји у извесној вези са обављањем путничког поморског обрта, ипак се је Друштво тиме унеколико удаљило од свог првобитног задатка. Међутим, прилике су данас такве, да се опстанак и нормално пословање предузећа у будућности могу обезбедити само пласирањем расположивих средстава у вредности које се током времена, уколико се то може предвидети, неће смањити.

Брига за будућност предузећа види се и у одлукама последње главне скупштине акционара, које се односе на употребу прошлогодишњег чистог добитка. Послов-

ни добитак прошле године је знатан, тако да је и дивиденда на оваку акцију могла да буде већа од номиналне вредности те акције. Међутим, имајући у виду општу ситуацију у поморству и засебне прилике Дубровачке пловидбе Управа је предложила, а последња главна годишња скупштина закључила, да се већи део расположивих прихода из прошле године задржи у предузећу првенствено на тај начин, што ће се главница повећати за 32,5 мил. дин. издавањем пратис-акција досадашњим акционарима. Ова средства имала би се употребити за делимичну обнову пловног парка.

Ево главних билансних позиција Дубровачке пловидбе за последње четири године:

Рачун изравнања

Актива	1937	1938	1939	1940
	у хиљадама динара			
Пароброд	54.676	54.417	54.217	54.326
Пароброд у градњи	17.908	—	—	—
Некретнине	100	291	692	27.435
Инвентар	—	—	—	3.274
Складиште	1.857	1.409	4.486	3.897
Дужници-повериоци	18.659	931	11.294	43.806
Акопт. дивид. 1940	—	—	—	7.740
Благајна	415	452	304	254
Пасива				
Главница	32.250	32.250	32.250	32.250
Резервни фонд	7.237	—	7.410	3.270
Фонд за амортиз.	26.500	4.000	6.750	14.250
Фонд за осигурање	10.108	10.655	5.981	7.227
Добитак	17.520	10.595	18.602	77.734
Збир биланса	93.615	57.500	70.993	140.732

Рачун губитка и добитка

Расходи	1937	1938	1939	1940
Управни трошкови	1.254	1.263	1.285	1.332
Порези и ванр. допр.	—	—	—	11.390
Амортизација	23.000	4.000	2.750	7.500
Осигурање	4.500	3.000	3.750	6.000
Чисти добитак	17.520	10.595	18.601	77.734
Приходи				
Пренос добитка	1.351	1.427	1.865	384
Држ. допринос	—	—	—	12.370
Од пословања	44.923	17.431	24.521	91.202
Збир прих.-расх.	46.274	18.858	26.386	103.956

Дужници и повериоци нису билансирани засебно. Исказан је само њихов салдо, и то са износом од 43,8 мил. дин. у активи. То би требало да значи да су дужници за толико већи од поверилаца. У ствари, Дубровачка пловидба нема уопште дуга. Она ради само сопственим средствима. Ако и постоје неки повериоци, њихово потраживање мора бити сасвим безначајно и пролазно. Иначе, у позицији „дужници“ налази се и потраживање од државе за неплаћени део доприноса. Међутим, већи део те позиције претставља незапослена средства која су дата банкама као улог.

Већ је споменуто да су пароброди билансирани са 54,3 мил. и да је њихова стварна вредност бар четири пута већа. До тога је дошло на тај начин, што се приликом набавке појединих пароброда набавна вредност књижила само једним делом на терет рачуна пароброда, а другим делом на терет фондова, амортизационог и других. Тако су, на пр., још крајем 1937 пароброди били билансирани са 54,67 мил., а у активи је, поред тога, била исказана у позицији „пароброд у градњи“ са 17,9 мил. дин. То је био „Дубровник“. Када је у 1938 тај пароброд примљен, билансна вредност позиције „пароброди“ требало је да порасте на око 94 мил. дин. Међутим, крајем 1938 она је исказана са само 54,4 мил., јер су за њено смањење употребљени цео амортизациони фонд који је крајем 1937

износио 26,5 мил., затим цео резервни фонд од 7,23 мил., дотација из добити за 1937 од 4 мил. и остатак од примљене накнаде за потонули пароброд „Срћ“ од око 2 мил. дин. Друштво је и пре овог случаја фондове употребљавало за куповину пароброда, тако да су употребљени износи књижени као издатак, али нису исказивани на рачуну инвестиција — пароброда — као прираст.

Поред дужника и пароброда, трећу важну позицију у активи претстављају „некретнине“, које су исказане са 27,43 мил. према 692 хиљ. дин. крајем претходне године. Повећање ове позиције последица је већ споменуте куповине хотела екс Милинов у Загребу. „Инвентар“ је исказан са 3,27 мил., а „складишта“ износе 3,9 мил. дин. Као активна позиција у биланс је унета и исплаћена аконтактација дивиденде за 1940 годину од 7,74 мил.

Тачну висину сопствених средстава Дубровачке пловидбе тешко је утврдити, јер она има врло знатне латентне резерве, пошто је књиговодствена вредност пароброда дотекло мања од њихове данашње стварне вредности. Главница износи 32,25 мил. дин., а исказани фондови, без дотација из прошлогодишње чисте добити, 30,75 мил. То значи, да би укупна сопствена средства, не рачунајући прошлогодишњу чисту добит, требало да износе око 63 мил. дин. Када се изврше закључци последње главне скупштине, главница и исказани фондови износиће око 103 мил. дин. Међутим, биланс ће и тада показивати само један део сопствених средстава, јер поменути закључци ништа не мењају у погледу стања латентних резерви. Вероватно је да укупна сопствена средства Дубровачке пловидбе, заједно са латентним резервама, износе преко 200 милиона динара.

То треба имати у виду и приликом оцене финансијског резултата пословања, који је остварен у прошлој години. После покрића управних трошкова и издатака за порезе и ванредни допринос држави прошлогодишњи приходи пословања, убрајајући у ове и државну субвенцију и пренос салда из 1939, износе 91 мил. 234 хиљ. дин. Ако се од тога одбије дотација фонду за амортизацију од 7,5 мил. и дотација фонду за осигурање од 6 мил. дин., остаје чисти добитак од 77,7 мил. дин. То одговара 120% умањењу исказаних сопствених средстава. Ако се узму у обзир и латентне резерве, видеће се да стварно умањење укупних сопствених средстава вероватно не износи више од око 30%. Разуме се да је и то резултат који је необично задовољавајући.

Последња годишња скупштина одлучила је да се од исказаног чистог добитка употреби 32,25 мил. дин. за повећање главнице, 7,77 мил. за повећање резервног фонда, 14,97 мил. за образовање резерве за порез, 20,64 мил. за исплату дивиденде, 1,94 мил. за тантијему Управи и 90 хиљ. дин. за награду члановима надзорног одбора. Остатак од 67 хиљ. дин. пренет је на нови рачун.

У управном одбору Дубровачке пловидбе а. д. била су господа: поч. Федерико Главић (као претседник), Јендо кап. Чижек, Томо Главић, д-р Стијепо Кнежевић, Лазар Лађевић, Јосип Ловрић и Иво кап. Папи. У надзорном одбору налазила су се гг.: Паско Колић, д-р Паво Матијевић и Петар Перић. Заменици су били господа: Гашо Далоре и Јосип Уцовић.

**Читајте наше
Анализе биланса**